

Caritas Östtimorprojekt

Inför tvåårsdagen av Östtimors självständighet höll Östtimorkommittén ett öppet medlemsmöte den 18 maj. Charles Camara, som är Östtimorhandläggare vid Caritas i Sverige och besökte landet i mars-april, talade om Caritas biståndsprojekt, varav de flesta i Asien finns i Indien och Östtimor.

I Östtimor sedan 1998

Caritas blev 1998 tillfrågat av EU om man ville engagera sig i Östtimor. Man tackade ja och fick stöd från EU för att arbeta med utbildningsfrågor. Projekt förbereddes och lokala kontakter etablerades, men det var svårt att rekrytera lokal personal p g a det instabila politiska läget. Det visade sig också vara svårt att samarbeta med stiftet i Dili och Baucau. I stället valde Caritas att samarbeta med Maristbröderna, som är från Australien. De är specialister på utbildning, särskilt av barn med problem. De skall enligt kontrakt utföra Caritas arbete i Östtimor 1998-2008.

Våldet 1999 ledde till att 85% av skolorna förstördes och att många lärare dödades. Caritas hjälpte därför till att bygga upp skolor och utbilda lärare. Många lärare fick genomgå korta utbildningar. Sedan 1998 har 1.200 rektorer och studierektorer utbildats i samarbete med Baucau och Dili stift, vilka själva driver 150 skolor. I oktober 2003 inleddes lärarutbildning som är internationellt erkänd. De tre Maristbröderna på plats har alltså gjort en stor insats, dock med hjälp av volontärer från Australien. Östtimors regering har bett bröderna att utveckla ett curriculum för lärarutbildningen.

Kunskapsöverföring

Maristbröderna prioriterar praktisk utbildning. Charles visade bilder på att hemmagjorda trummor används i musikundervisningen. Ett mål för projekten är att östtimoreser skall kunna ta över driften på sikt. Därför bedrivs utbildning på plats. Ett problem i skolorna är emellertid den osäkra elförsörjningen.

Caritas samarbetar även med tre personer från Australien ur Christian Brothers, vilka stöder integrerad byutveckling som omfattar skolor och yrkesutbildning. En tredje samarbetspartner är Salesiansystrarna, varav många är från Italien. Charles berättade om en jordbruksskola som präster grundade för 50 år sedan och där det nu finns 1.000 studenter. Salesianerna utbildar även kvinnor till sekreterare och sömmerskor och lånar ut pengar till bl.a. tillverkning av det inhemska tyget tais. Caritas har hjälpt till att köpa in datorer till utbildningen.

Svag ekonomi

Charles sade att Östtimor är Asiens fattigaste land och det sjätte dyraste. Ett stort problem är att det saknas köpare av inhemska produkter såsom livsmedel. Det finns dock gatumarknader i bl a Baucau. Jordmånen för kaffeodling är bra i den centrala delen av landet, men transportererna är svåra. Bönderna tjänar därför inte mycket på produktionen. Förädling av kaffet är nödvändigt för att Östtimor skall kunna konkurrera med Indonesien. Ett 40-tal utländska biståndsorganisationer finns nu i Östtimor. FN, Världsbanken och Asian Development Bank bedriver biståndsverksamhet i landet.

Diskussion

Caritas spenderar nu ca tre miljoner kronor per år i Östtimor, men det är inget enkelt land att arbeta med - bl a genom de bristfälliga telefonförbindelserna.

EU-projektet omfattade ursprungligen tio miljoner kronor men är nu avslutat. I stället erhålls stöd från Sida. Östtimor utgör en liten del av Caritas verksamhet, men lärarutbildningen kan vara en av de viktigaste insatserna som Caritas har gjort. Skolundervisningen i Östtimor återupptogs 2000-2001, och 2001 upprättades en skolmyndighet. Norge utarbetade en utbildningsplan för att bekämpa analfabetismen, enligt vilken den unga generationen skall prioriteras. Skolundervisningen kommer fr o m nästa år bara att vara på portugisiska, som mycket få människor kan. Etermedia sänder därför på flera språk.

Caritas bedrev först sin verksamhet i Dili, men genom att biskopen av Baucau visade intresse för utbildningsinsatser bestämde man sig för att investera där. Detta underlättades av att förstörelsen där var mindre än i Dili. Att Caritas arbetar med utlänningar och ej östtimoreser i projekten beror på att prästerna i stiftet inte arbetar med biståndsprojekt och saknar kompetens på området. Att stödja kvinnors sociala integration och utbildning är viktiga mål för Caritas.

Höga priser

Charles underströk att prisnivån är hög i Östtimor p g a den utländska närvaron. Utlänningarnas efterfrågan tillgodoses genom import från bl a Indonesien. Den inhemska ekonomin präglas i hög grad av självhushåll, men småentreprenörerna blir fler. Småskaliga aktiviteter

(Forts. på sidan 20)

(Forts. från sidan 19)

pågår i byarna. Charles såg inga tiggare och ej heller hungriga barn, men undernäring förekommer till följd av ensidig kost - ris, majs och kassava. Under den indonesiska ockupationen dödades även boskap, vilket alltså är till nackdel för livsmedelsförsörjningen. Det finns tonårgång i Dili som kräver pengar för bl a biltvätter. Regeringen önskar utveckla turismen, men ett problem är nu de höga kostnaderna. Man vill utveckla vildmarksturism som en egen nisch.

Två aktuella frågor

Två aktuella frågor i Östtimor är vad som skall

hända när FN-närvaron är över och hur dragkampen med Australien om olje- och naturgastillgångarna i Timorhavet skall lösas. Det finns en oro för hur säkerhetsläget skall bli, särskilt längs gränsen och enklaven Oecussi i Västtimor. Anmärkningsvärt är att man behöver visum för att resa från Oecussi till Östtimor. Om dragkampen med Australien utfaller till Östtimors fördel, skulle det ekonomiska tillskottet vara betydande. Och Australien skulle även kunna gengälda den moraliska skuld landets krigföring i Östtimor under andra världskriget och stödet till den indonesiska invasionen 1975 skapat.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.